

E.Lichtenberg-Kokoszka,
***Rodzina wobec kształtowania
tożsamości płciowej dziecka w
okresie prenatalnym,***
Famili Forum (w druku)

(...) proces różnicowania płciowego rozpoczyna się bezpośrednio po zapłodnieniu. Komórki zarodków męskich wykazują bowiem większą aktywność metaboliczną niż zarodków żeńskich, co prawdopodobnie jest związane właśnie z chromosomami. Wydaje się bowiem, że dane zawarte w chromosomie X opóźniają, a zawarte w chromosomie Y – przyspieszają owe procesy. Pamiętać jednak należy, że choć zarodki obu płci różnią się pod względem metabolicznym, ich fenotyp, w tym i zawiązki narządów płciowych pozwalają na dalszy rozwój zarówno w kierunku żeńskim jak i męskim.

(...)

Analizując **płeć ludzka**, należy także podkreślić, że nie jest ona jednoznaczna, a raczej **stanowi pewien rodzaj „mozaiki“** składającej się z wielu bardziej lub mniej istotnych elementów. Owa mozaika powoduje to, że każdy z nas jest inny. Już sama **płeć somatyczna** to zlepek wielu rodzajów płci – **chromosomalnej (genetycznej), gonadalnej, genitalnej i hormonalnej**, wpływających nie tylko na to jak wygląda ciało kobiety i mężczyzny, ale i na jego wymiar psychospołeczny oraz na poczucie tożsamości płciowej.

(...)

1.2. Płeć psychiczna

Z biomedycznego punktu widzenia, tożsamość płciowa (w tym także płeć psychiczna) zostaje ostatecznie określona około 6 tygodnia życia, kiedy to płód męski zaczyna wykształcać hormon (testosteron) niezbędny do jego dalszego bio-, psycho-, seksualnego rozwoju. Jeśli płód jest genetycznie żeński, podstawowy schemat mózgu nie ulega żadnym zasadniczym zmianom. Mówiąc najogólniej, naturalny model mózgu, wydaje się być żeński. By go przekształcić w mózg męski, konieczne są radykalne działania w postaci dużej, i wciąż wzrastającej, ilości testosteronu wytwarzanego przez gonady męskie. Być może z punktu widzenia procesów rozwojowych, istotne jest i to, że kształtują się one około 2 tygodnie szybciej od gonad żeńskich. Kształtowanie płci mózgu to zatem proces, nie działanie jednorazowe. „Wdrukowanie” zachowań typowych dla mężczyzny nie dokonuje się gwałtownie i jednorazowo, lecz dzieje się stopniowo, poprzez zmianę połączeń w poszczególnych obszarach mózgu. Testosteron - kawałek po kawałku, funkcja po funkcji rzeźbi mózg mężczyzny, a w sytuacji jego braku pozwala na kontynuację zaprogramowanego procesu, jakim jest uformowanie mózgu żeńskiego (Moir, Jessel 1993, 37, 44). Być może z tego powodu autorzy zajmujący się tematyką płci uważają, że jest ona „pewnego rodzaju kontinuum” zmienną charakteryzującą się różnym stopniem natężenia męskich i kobiecych cech (Sierdzan 2009, 103-105). Analizując zatem elementy męskie i kobiece, wyróżniono osiem rodzajów płci psychicznej (...).

(...)

1.3. Płeć społeczna

(...)

Jednak, choć wygląd nieprawidłowo ukształtowanych części ciała można skorygować chirurgicznie czy „poprawić” poprzez podawanie odpowiednich hormonów, procesów, które zaszły w mózgu poprawić się nie da. Samo bowiem kształtowanie tożsamości psychoseksualnej jest procesem wieloetapowym, rozpoczynającym się już w prenatalnym okresie życia. G. Dörner stwierdził, że owa tożsamość płciowa rozwija się w trzech (następujących po sobie, choć niezależnych) stadiach. (...) Przy czym cechy te swój pełny wyraz uzyskają dopiero pod wpływem działania hormonów w okresie dojrzewania. Rozwój każdego z tych ośrodków ulec może zaburzeniu, a czynnikiem decydującym w największym stopniu o jego nieprawidłowym rozwoju są właśnie hormony (...).

(...)